

ELIZA VERMEERDERT DE OLI VAN EEN WEDUWE.

II KONING. IV: 1-7.

Eene vrouwe nu uit de wyven van de zonen der Profeten riep tot Eliza, zeggende; Uw knecht, myn man, is gestorven, ende gy weet, dat uw knecht den HEERE was vreezende: nu is de schultheere gekomen, om myne beide kinderen voor hem tot knechten te nemen. Ende Eliza zeide tot haar: Wat zal ik u doen? geeft my te kennen, wat gy in den huize hebt: ende zy zeide, Uwe dienstmaagt en heeft niet met allen in den huize, dan ene kruike met oli. Doe zeide hy, Gaat, eischt voor u vaten van buiten, van alle uwe nabuuren ledige vaten; maakt 'er niet weinig te hebben. Komt dan in, en sluit de deure voor u, ende voor uwe zonen toe, daar na giet in alle die vaten, ende dat vol is, zet weg. Zo gingze van hem, ende sloot de deure voor haar, ende voor hare zonen toe; die bragten haar de vaten toe, ende zy goot in. Ende het geschiedde, als die vaten vol waren, datze tot haren zone zeide; Brengt my nog een vat aan: maar hy zeide tot haar; Daar en is geen vat meer: ende de oli stont stille. Doe quam zy, ende gaf 't den man Gods te kennen, ende hy zeide; Gaat henen, verkoopt de oli, ende betaalt uwen schultheere: gy dan, [met] uwe zonen leeft by het overige.

INLEIDING. **H**Et behoord onder Gods heerlykheden, 't geen Paulus meld: Eph. 3: 20. dat Hy magtig is, meer dan overvloedig te doen, boven al dat wy bidden of denken.

Gene is 'er van de Goddelyke Volmaaktheden die Rom. I: 20. eerder in het oge loopt, dan zyne Kragt en Goddelykheid, in alle zyne Schepselen zichtbaar. Een onbepaalde

Al-

Almagt die alles daar steld door een enkel woord des bevels en die nooit uitgeleedigt word. *Weet gy het niet en hebt gy het niet geboort, dat de Eeuwige God, de HEERE, de Schepper der einden der aarde nog moede, nog mat word?* Jef. 40: 28.

Een magt derhalven, welke de bevatting en begeerten van Gods kinderen verre te boven gaat. Zy weten dikmaal niet, wat en hoe zy bidden zullen; en schoon de Geest hunne zwakheden te hulpe komt en voor hen bid met onuitspreekelyke zugtingen; hen leerende en opwekkende om hunne begeerten in alles door bidden en smeeken met dankzegginge Gode bekent te maken: God egter is Algenoegezaam om meer dan overvloedig te doen, boven al dat zy bidden of denken. En dat toont de HEERE nu en dan nadrukkelyk in byzondere gelegenheden, als Hy de onmogelykheid mogelyk maakt en in zyne buitengewone Voorzienigheid door zyne wonderkracht zyne kinderen in hunne noden en zwarigheden zulke onverwagte uitkomsten geeft; die alle hunne verbeeldingen en wenschingen te boven gaan. Laat Paulus uit aller name spreken. *Wy zyn uitnemend bezwaart geweest boven onze magt, also dat wy zeer in twyffel waren ook van het leven. Ja wy hadden al zelve in ons zelve het vonnis des doods, opdat wy niet op ons zelve vertrouwen zouden, maar op God, Die de dode verwekt. Die ons uit zo grote dood verlost heeft, en nog verlost: op Welken wy hopen, dat Hy ons ook nog verlossen zal.* 2 Kor. 1: 8-10.

Meerdere bewyzen hebbenwe niet nodig, dewylwe reeds hier van proeven gezien hebben in de historie van Eliza, vooral in 't laatste wonder, daar de HEERE niet alleen water, maar ook de overwinning gaf: en op nieuw daar van een uitnemend bewys zullen zien in de vermenigvuldiging van de olie aan een behoeftege weduwe tot behoud van haar en hare zonen.

t'ZAMEN-
HANG.

Tot nog toe heeft de H. Geschiedenis enige door-
lugtige wonderen van Eliza verhaalt, in het openbaar
geschied, tot handhaving van den waren Godsdienst
en beschaming van den Baäl- en Beelden-dienst. Nu
zullen in dit vierde Kapittel sommige merkwaardige
wonderen van Eliza opgegeven worden, meer in het
verborgene verrigt, tot versterking van de godvrug-
tige in die zware ure der verzoeking. Waar van het
eerste is, de Vermeerdering van de olie van een behoef-
tige weduwe.

Een troostelyke geschiedenis voor alle behoeftige god-
zalige; waar in de waarheid van Paulus woord inzon-
derheid blyken zal. *Al wat te voren geschreven is, dat
is tot onze leering te voren geschreven; opdat wy door lyd-
zaamheid en vertroosting der Schriften hope zouden hebben.*

VERDEE-
LING.

Wy merken in dit verhaal aan

I. De aanleiding tot dit wonder *ÿs. 1, 2.*

II. Het wonder zelve in de omstandigheden. *ÿs. 3-7.*

VERKLA-
RING VAN
het I. DEEL.

De Aanleiding tot dit wonder gaf de klagte van een
Weduwe: *vers. 1. Een vrouwe nu uit de wyven van de
zonen der Profeten riep tot Eliza: enz.*

Waar en wanneer dit geschied zy, word niet duide-
lyk gemeld: het schynt egter uit de orde van het ver-
haal te blyken; dat zulks te Samaria zy voorgevallen,
na het eindigen van den krygstogt tegen de Moabiten:
tenzy men liever aan Gilgal of Jericho denke.

Elia p.
328-330.

De klagende persoon was *een Vrouw uit de wyven van
de zonen der Profeten*, van welke leerlingen der Profete-
ten elders uitvoeriger gesproken is.

Deze zonen der Profeten hadden ook hunne wyven:
waar uit men duidelyk zien kan, dat zy door gene be-
lofte aan den ongetrouwen staat verbonden waren; maar
vryheid hadden om te trouwen, en benevens hunne
Kerkelyke betrekking ook een huisgezin te hebben en
kinderen te gewinnen, waar in de beloften des verbonds
kon-

konden voortgeplant worden; gelyk hier van vele voorbeelden in de Schriften des O. T. opgegeven worden.

Trouwens, *het Huwelyk is eerlyk onder alle en het bedde onbevlakt: maar hoereers en overspeelders zal God oordeelen.* Heb. 13: 4.

Invoegen zy, welke aan een orde van menschen *het huwelyk verbieden, onder de verleidende geesten,* en de voortplanters van *de leeringen der duivelen* moeten getelt worden. 1 Tim. 4: 1, 3.

De Kerkelyke personen hadden dan van ouds vryheid om wyven te nemen: en onder deze wyven van de zonen der Profeeten was 'er eene, die Weduwe geworden was, en in nare omstandigheden gestelt, gelyk het vervolg leert.

Want *zy riep tot Eliza*, enz. gevende hier mede een bewys, ten dele van hare verlegenheid; ten dele van hare aankleevinge aan den waren godsdienst.

Hare Verlegenheid blykt uit haar *roepen*, waar door zy haar benauwt herte ontlast en om hulpe smeekt: in welken zin Gods kinderen meermalen voorkomen, uit hunne benautheid tot den HEERE roepende; naar het voorbeeld van hunnen Meester, Die in de dagen van zyn vleesch gebeden en smeekingen tot den Vader met sterke roepingen en tranen offerde. Heb. 5: 7.

Hare aankleeving aan den waren godsdienst toont zy, dat zy zig niet wend tot de Baäls-profeeten, maar tot den waren God, Dien zy eert in den Profeet *Eliza*, zynen knecht: als wetende, dat Hy zyne elendige meermalen door middel van zyne Profeeten en Gezanten te hulpe komt: en waarschynlyk niet onkundig, welk een voordeel Elia aan de weduwe te Sarfath hadde toegebragt; waar uit in haar de hope geboren wierd, dat *Eliza*, als zyn voornaamste discipel: hier in zynen Meester op het spoor zoude volgen.

De Inhoud van hare klagte was tweeledig: zy was reeds van haren Man berooft; en in gevaar van hare kinderen te verliezen.

Haren Weduw-ftaat geeft zy met deze tale te kennen: *Ow knegt, myn man, is gestorven, en gy weet, dat uw knegt den HEERE was vreezende.*

Antiq. lib. 9. cap. 2. Wie deze Man geweest zy leert ons Jofefus, hem noemende Obadja, den Hofmeester van Achab, welke van zyne godsvrugt geroemt word i Kon. 18. en daar van een proeve gaf in het verbergen en onderhouden van hondert zonen der Profeten; waar door hy niet alleen zyne eigene goederen den HEERE hadde opgeoffert, maar ook zware schulden gemaakt: waar mede de Chaldeeuer en sommige Joodse Meesters instemmen.

Buddeüs
P. 442.

Maar de H. Schrift leert ons hier van niets. Des wy ons hebben te vergenoegen met de merktekenen van zyne Weduwe opgegeeven: die hem niet alleen *haren man* noemt, maar ook den *knegt van Eliza*; zynen discipel en dienstknegt: dat meer is, een dienaar van den waren God, die zig niet met de afgoderye en beelden-dienst besmet hadde, maar *Jehova vreesde* met een kinderlyke vreeze, waar onder de ware godsdienst doorgaans begrepen word: en waar van zy niet alleen de getuige was, maar ook de Profet zelve: immers zy durft 'er zig op beroepen: *gy weet het*, en als een Man Gods, die zonderling begaaft zyt met den Geest der onderscheidinge, en uit zo vele bewyzen, die gy daar van vernomen hebt.

Elia p.
74. 76. 444.

Zo was dan haar man een van het overblyffel naar de verkiezing der genade, een van die 7000, welke hunne knyen voor den Baäl niet hadden gebogen; een regtaardig Israëliet.

Van al het welke de herdenking hare ziele in het binnenste doorgriefft; want, helaas! zulk een dierbaar man *was gestorven* en in vrede henengegaan: want *zo vele als 'er naar dezen regel wandelen, over dezelve zal zyn vrede en barmhertigheid en over het Israëit Gods.* Gal. 6: 16.

Maar

Maar zo troostelyk als deze zalige verwisseling voor haren man was, zo finertelyk was dit verlies voor haar, dewyle zy hier door in een zware benauwtheid was geraakt: want nu, zegtze, *is de schultheer gekomen, om myne beide kinderen voor zig tot knechten te nemen.*

Hier uit blykt, dat schoon de beide ouders godvreezende waren, zy egter in zware schulden waren geraakt; niet door slofheid of verquistinge, want hy was een godvreezend man, die naar vermogen zyne huisge-
 1 Tim. 5: 8.
 Deut. 8: 2, 3.
 noten zal hebben verzorgt; maar langs den eenen of anderen weg van Gods Voorzienigheid, Welke hier door wel eens zyne kinderen verootmoedigen en beproeven wil. Inzonderheid moet dit niemand vreemd voorkomen in het ryk van Israël, daar leven en bezittingen zulk een groot gevaar onderhevig waren, wegens den haat van Jezabel en hare aanhangeren tegen de Profeten en de dienaars van den waren God heftig ontstoken. Vooral heeft men hier in een heimelyke hand van God op te merken, om Eliza door een wonder te verheerlyken.

Zy dus veel schuldig zynde en niets hebbende om te betalen, maakt den Profeet bekend, dat nu de schultheer gekomen was, om hare beide kinderen, of zoonen, voor zig tot knechten te neemen: dat is, tot lyfeigene, om die of zelve in zynen dienst te gebruiken, of aan andere te verkopen voor 't geen zy hem schuldig was en niet betalen konde: van welke soorte van dienstbaarheid men de Wet kan nazien Levit. 25: 39. Over welke Wet en gewoonte der Hebreuwen wy ons hier niet uitvoeriger behoeven uit-
 Kanttek.
 vid. si lubet
 Martyr.
 Schmid.
 Budd. h. 1.
 telaten, dewyl het onzeker is, of, en in hoe verre deze Wet by het afvallig Israël onderhouden wierde.

Wanneerwe nu deze tale van de weduwe nog nader inzien; wy mogen daar in een proeve opmerken

1. Van hare Godvrugt, welke zig niet hegeeft tot de valsche profeten, schoon toen van den overheerschenden godsdienst; maar tot Eliza dien man Gods. Zy klaagt niet

Pfalm 73. niet over God, dat Die haren man, hoe godvreezenden ook, in armoede hadde vervallen laten en door de dood weggerukt: veel min berispt zy Gods weg, Die de godloze meermalen in weelde en overvloed laat bloejen, daar zyne kinderen met vele smerten worden geplaagt: maar zy wend zig tot Jehova en zynen Profet, opdat Hy, Die geslagen hadde, ook mogte geneezen; ten minsten om eenigen raad en troost by den Man Gods te zoeken.

2. Toontze haar schrander *Beleid*, om den Profet in hare belangen in te wikkelen en tot medelyden op te wekken; waar toe byna een ieder woord moet dienen. Immers was haar overleden man de *knecht van den Profet* geweest, die veel goeds van den Profet hebbende ontvangen hem ook goede diensten gedaan hadde: hadde hy den *HEERE gevrees*t in vele tederheid des herten en in klare bewyzen zichtbaar, gelyk Eliza zelve dit *wiste*: was zy, de *weduwe* van hem, in een deerlyke armoede geraakt, van den *schuldheer* reeds gemaant en niets hebbende om te betalen; in gevaar van hare *twee zonen*, hare lieffte panden, te verliezen: ja dat van allen het zwaarste woog, stond het te vreezen, dat hare zonen niet alleen een harde *dienstbaarheid* zouden moeten ondergaan, maar ook tot den *Baal- of Beelden-dienst* worden verlokt. Dit alles moest den Profet opwekken tot een spoedige hulpe.

3. Ondertusschen geeft zy ook een proeve van hare *Ingetogenheid*, dewyl zy zig vergenoegt, met haren drukkenden nood aan den Profet te vertonen, en niets uitdrukkelyks van hem eischt of begeert; latende het als over aan zyn eigen oordeel, wat hem hier in te verrigten stond. Zo vergenoegen zig meermalen de godvrugtige met hunne gedaante te vertonen en de stemme van hunne klagte te laten horen, met een stille onderwerpinge aan den *HEERE*, wagtende, op welk een tyd of wyze Hy hen de verlossing gebieden wil. *Eli-*

Eliza, wel haast hare meening begrypende, onttrekt Job. 31: 16. zig niet aan hare begeerte, veel min beschuldigt hy haar Jac 2: 15, over nalatigheid of verquiftinge: maar innerlyk in ontferminge over haar bewogen, zegt hy tot haar; *wat zal ik u doen?* vers 2. Met welke tale *Eliza* haar vryheid fchynt te geven, om van hem te begeeren, wat hy haar ten voordeele zoude verrigten: vergeleken met vers. 13. *wat is 'er voor u te doen? is 'er ict om voor u te spreken tot den Koning?* ziet ook kap. 2: 9. Ten zy men liever den zin aldus begreep: *wat zal Ik u doen?* die myne bezittingen en goederen zelve vrywillig verlaten hebbe 1 Kon. 19: op de roeping van *Elia*, en nog koorn-fchure, nog 20, 21. vee, nog gelt hebbe, om u te hulpe te komen? 2Kon. 6:27.

En dit fchynt niet qualyk te vlyen met het vervolg: *geef my te kennen wat gy in huis hebt.* Onderstellende dus, dat de regelen der gerechtigheid inbrengen, dat de fchultheer moefte worden voldaan; en dat zy eerft hare eigene bezittingen opgaf, eer zy een borge aanzogte: een ftuk, 't welk alle godvrugtige ter herte hebben te nemen. Ten zy men liever denke, dat hy door deze vrage zig den weg wilde banen tot het volgend wonder.

Zy antwoord eenvoudig: *uwe dienstmaagd heeft niet met allen in huis, dan eene kruike met olie.* Wanneer zy zig een dienstmaagd van *Eliza* noemt, toondze dat de Profeet regt hadde, om opening van haren ftaat te eifchen; welke zy openhertig geeft; zeggende, datze flegs eene kruike met olie hadde: waar uit het fchynt te blyken, dat reeds alle hare andere voorraad verteert was, en hare zaken met de weduwe te Sarfat tot het 1 Kon. 17: uiterfte gekomen. Zo worden Gods kinderen fomtyts 12. door een nagt overvallen, opdat de verloffing te aangenamer opdage.

Dewyl nu de *Oli* in Kanaän gebruikt wierde en tot zalving en tot spyze, gelyk by ons de boter, zo volgt het

het van zelve, dat het hier in den laatsten zin moet genomen worden; en het derhalven een nodeloze vermoeping is, met sommige zig te verpynen, om deze weduwe van dardelheid vry te pleiten.

II. DEEL. Wy gaan liever voort; om het Wonder hier op gevolgt in zyne omstandigheden beknopt te ontvouwen.

vers. 3, 4. Daar wy eerst hebben te letten op de Toerusting daar toe: behelzende het voorschrift van den Profheet, hoe zy buiten en binnen huis zig hadde te gedragen.

Van buiten hadde zy vaten aan te halen: *Doe zeide hy; ga, eisch voor u vaten van buiten, van alle uwe nabuuren, ledige vaten; maak 'er niet weinige te hebben,* vers 3. 't zy dat hy haar regt geeft, om op des Profheeten woord, zulks te eischen; 't zy liever om het vriendelyk en ootmoedig van alle hare buuren te verzoeken; dat zy haar *ledige vaten* wilden leenen, en wel *veele* in aantal, en van een *ruim* beslag, gelyk Andere het opvatten. Welk bevel niet alleen daar toe diende, omdat zy zelve van die vaten ontbloot was; maar ook, zo het schynt, opdat langs dien weg het wonder door de gansche buurte mogte rugtbaar worden: andersins was het ligt in des HEEREN oogen geweest, haar zo wel van vaten te verzorgen, als de oli te vermeerderen.

Daar op leert hy haar, hoe zy zig binnen huis hadde te gedragen: *vs. 4. Kom dan in en sluit de deure voor u en voor uwe zonen toe.* Hy wil 'er zelve niet by zyn, opdat niemand mogte denken, dat hier de eene of andere konstenary onder schuilde: maar wil dat de weduwe alleene dit werk verrigte in de tegenwoordigheid van hare zonen met geslotene deuren: en wel. 1. Om haar dus heimelyk te erinneren, hoe zy in 't verborgen den

Matt. 6: 6. HEERE hadde aan te bidden, als dien God, Die alleen wonderen doet. 2. Om in haar bedryf van niemand van buiten te worden gestremt. 3. Om te kragtiger overreed te worden, dat de zegen, welke haar ten deele

deele zoude vallen, enig van Jehova afdaalt; Die haar hulpe verschaffen zoude, daar zy van de hulpe van hare buuren en vrienden was uitgesloten geweest.

Hy vervolgt: *daarna giet in alle die vaten, en dat vol is, zet weg.* Het schynt uit deze woorden en het gevolg te blyken; dat de weduwe een vat uit de oli-flesse hebbende vol gegoten, het zelve aanstonds van hare zonen moeste weggezet worden, en in des zelfs plaatse een ledig vat gezet; opdat de oli in het uitgieten niet behoefde stil te staan.

De weduwe, dat bevel hebbende ontfangen, toont zig gehoorzaam: vers 5. *Zo ging zy van hem en sloot de deure voor zig en voor hare zonen toe: die bragten haar de vaten en zy goot in.* Het blykt hier uit, dat zy dit woord van den Profeet niet hebbe aangemerkt, als een menschen woord, maar als het woord van den Levedigen God: immers van den Profeet gaande, leend zy by de buuren een goed getal van vaten; daar op sluit zy zig in haar huis op met hare zonen; en giet oli in die vaten, welke hare zonen haar het een na het ander toebagten. Gevende hier in een proeve van de grootheid van haar gelove en vertrouwen op God en zyne woorden: waar over Eliza mogte uitroepen: *Voor-Matt.8:10. waar, ik hebbe in Israël zo groot een gelove niet gevonden.*

Het Gevolg was, dat haar *geschiedde* agtervolgens haar gelove: want *de vaten wierden vol.* vs. 6. zo vele van haar geleend en van hare zonen aangebragt waren. Het welk niet anders geschieden konde, dan door een aanhoudende scheppinge van nieuwe olie, door de hand van Hem, Die alles uit niets heeft geschapen, en Welke niet mat nog moede word om de zyne te helpen. Waar in zig derhalven een doorlugtige proeve van Gods Wonder-kragt openbaarde, insgelyks aan de Weduwe te Sarfat betoont; van Gods Getrouwheid in het vervullen van Elizas woord en inzonderheid van

zyne tedere Voorzorge vóór deze arme weduwe en hare zonen.

Kantt.

Als nu die vaten met olie vervult waren, *zeide zy tot haren zone: breng my nog een vat aan. Maar die zeide tot haar; daar is geen vat meer. En de oli stond stille.* dat is, de oli wierde niet meer vermenigvuldigt, dewyl de kruike, waar uit zy gegoten hadde, geene oli meer uitgaf, en die bron als toegestopt wierde. Waar uit men mag afnemen, dat 'er nog meer oli uit de flesse zoude gevloeid zyn, byaldien 'er meer vaten geweest waren.

De weduwe zulk een groten zegen hebbende ontvangen, wil dien niet by zig zelve verbergen, naar het verhaal *vs. 7. Doe quam zy en gaf het den man Gods te kennen*, buiten twyffel met een dankbaar herte des HEEREN weldadigheid roemende aan haar door den Profeet bewezen: ja maar ook om hem raad te vragen, hoe zy zig nu verder omtrent deze oli te gedragen hadde: waar in zy een nieuwe proeve van godsvrugt geeft, die over des HEEREN gaven, niet naar eigen zin, maar agtervolgens Gods welbehagen schikken wil.

Dit blykt uit het bevel, dat de Profeet haar geeft: *en hy zeide; ga henen, verkoop de oli.* Hy begeert geen deel van dien zegen voor zig, wegens den goeden raad aan haar gegeven; maar verklaart, dat die oli haar eigendom was, door de hand des Vaders op een buiten gewone wyze aan haar geschonken. Ook wil hy niet, datze deze oli in een schathuis zal opleggen; dat paste beter aan Koningen, dan een arme weduwe; maar datze die oli zal *verkopen*: en 't geen 'er van quam aanleggen tot een tweederlei gebruik.

Kap.20:13.

Eerst, om *haren schultheere te betalen.* Zo gebied hy haar den regel der gerechtigheid waar te nemen, welke inbrengt een ieder te geven, dat hem toekomt. Het was haar misschien gemakkelyk geweest, om iets van den schultheere aftedingen en een voordeelig accoort met

met hem te maken: maar hier toe word haar geen ver-
lof gegeven: nu zy mildelyk van den HEERE geze-
gent was, word haar belast de schuld volkomen af te
doen, en God te erkennen als een vrymagtigen Uit-
deeler van zyne goederen; Die den armen en ryken ge-
maakt heeft, en een ieder een burgerlyk regt tot zyne
goederen geeft. En dit is een opmerkelyke lesse voor
alle behoeftege, om de geregtigheid te handhaven;
vooral wanneer God hen weder zegent. *

De schultheer betaalt zynde, laat Eliza daar op vol-
gen: *gy dan [met] uwe zonen leeft by het overige.* Hy
wyft haar het overschot toe, als een deel van des HEE-
REN hand aan haar gefchonken, om met hare zonen
daar van te leven; niet in overdaad, maar zuinig; niet
in luyheid, maar volgens de uitsprake: Gen. 3: 19. *in
het zweet uwes aanschyns zult gy brood eeten:* opdatze
geen laster op de godsvrugt mogte leggen, als of die
luye buiken maakte: waar tegen Paulus zo ernstig
waarschouwt. 2 Theff. 3: 11, 12. *Wy horen, dat sommige
onder u ongeregelt wandelen, niet werkende, maar ydele
dingen doende. Dog de zodanige bevelen en vermanen wy
door onzen Heere Jefus Christus, dat zy met stilheid werkende
hun eigen brood eeten.*

O 3

Uit

* Onder de voorbeelden van zulk een wedervergelding komt
my nu een voor, 't geen ik zelve bygewoont hebbe; wanneer
ik op myne beurte tot Voogd van het Diakony-Kinderhuis in
deze Stad aangesteld, met myne mede-Voogden en Voogdesten
den dienst van het huis waarneemende, ons uit een naburige
Provincie een bedaagt Persoon overquam; die met vele beroe-
rende aandoeningen 600 gl. aan het huis vereerde, met hertelyke
betuigingen van dankbaarheid aan den HEERE, die hem geze-
gent hadde; en een herte gegeven, om een wedervergelding
van liefde aan 't Weeshuis te mogen doen, waar in hy voor
meer dan 36 jaren in zyne jeugd omtrent 6 jaren lang was op-
gevoed. Konde het nog den eenen of anderen tot een leerzaam
voorbeeld van navolginge verstrekken; deze aantekening zoude
niet te vergeefs zyn.

BETOOGING. Uit al het welke wy dan veilig besluiten mogen; dat Eliza een Goddelyk Profeet is, welke hier zulk een raad aan een arme weduwe geeft, welke niet dan door Gods oneindige Almagt konde uitgevoerd worden: 't welk met de uitkomst vergeleeken toonde, dat God hier omtrent zonderling werkzaam was, zo in het vermenigvuldigen van de olie, zo lang als 'er ledige vaten waren; als in de oli te doen stil staan, toen het aan meerdere vaten ontbrak.

Welk doorlugtig wonder, als in de hand van de weduwe zelve verrigt, Eliza niet alleen een grote agtbaarheid by deze weduwe en hare zonen, maar ook by de geheele buurte en den schultheere moefte byzetten; dewyl dit wonder wegens de aanklevende omstandigheden en gevolgen wel haast rugtbaar moefte worden, tot heerlykheid van den waren God.

BEDENKINGEN OVER DEN GEHEIMZIN. Wanneerwe nu in dit wonder een Geheim wilden zoeken, zoudenwe de gedagten van eenen onder de eerste Reformateurs kunnen overneemen, althans daar uit aanleiding neemen, om van den voorbeeldigen tot den tegenbeeldigen Eliza op te klimmen.

De ware Kerke in de laatste dagen des O. Test. als **Zach. 1: 5.** een Weduwe geworden door het afsterven van de ware Profeeten, die godvreezende knechten des **HEEREN**, hadde egter twee zonen der belofte, uitverkorene Joden en Heidenen, die van den groten Schultheere in een eeuwige dienstbaarheid zouden zyn overgegeeven, zo zy niet geloft wierden.

Maar de Heere Jesus, de ware Eliza, van de klagende en zugtende Kerke aangezocht, heeft niet alleen aan den Vader, dien Schultheer voldaan en door het vervullen van alle geregtigheid die zonen geloft; maar **1 Petr. 1: 18, 19.** ook, ten bewyze hier van, alle de zegeningen **Abrahams** en de belofte des Geests verworven, om uit die **Joh. 1: 16.** Volheid genade voor genade te schenken: 't welk dan hier

hier door die *kruike met olie* zoude uitgebeelt worden: een gewoon zinnebeeld des H. Geests, om bekende redenen.

't Is waar, de gelovige Kerke hadde reeds een kruikje met olie en ware genade des H. Geests; egter is het ook waar, dat de H. Geest 'er nog niet was, zo lange Jesus niet verheerlykt was: maar toen heeft Hy zynen Geest overvloedig uitgestort over alle vleesch, Joden en Heidenen; en in die ledige vaten zyne gaven rykelyk uitgegoten: tot dat met der tyd die oli begon stil te staan, wanneer 'er gene ledige vaten meer waren en de herten der belyderen doorgaans met de werelt vervult wierden.

Joh. 7: 39.

Hand. 2.
en 9: 31.

Zo zoudenwe de bedenkingen van Borrhaus wat nader kunnen beschaven; die wy egter in het midden laten: ons haastende tot een nadere Toeeigening.

ad h. 1.
p. 821-823.

Wy hebben een doorlugtig wonder vernomen, 't welk Eliza in de kragt des HEEREN aan een klagende weduwe verrigtte. Maar buiten twyffel nog groter is de mildadigheid van den barmhertigen Jesus, omtrent arme, elendige en behoeftige zielen, die zig zelve niet in 't leven kunnen behouden en ootmoedig naar zyne hulpe uitzien. Gewis, Hy zal haar op zynen tyt en wyze uitkomst geven en hare lichchamelyke en geestelyke nootdruft vervullen, dikmaal boven verwagtinge, als Magtig, om meer dan overvloedig te doen, boven al, dat zyne kinderen bidden of denken.

TOEPAS-
SING.

Immers wat hunne lichchamelyke nootdruft aanbelangt, hier voor zal de HEERE zonderling zorgen in zyne Voorzienigheid, datze niet geheel zullen verlaten worden: en schoonze eens moedeloos met de weduwe mogen uitroepen; *ik hebbe niet met allen meer overig, dan een kruike met olie*: het is maar, om hen te verootmoedigen en te beproeven: gelykwe in de geschiedenisse van de Weduwe te Sarfat breeder opgemerkt hebben.

Elia p.
46, 47.

In.

In allen gevalle hun lichchamelyk gebrek word geheel weggenomen, of ten minsten verzaagt door zyne geestelyke Olie, ik meene de genadegiften des H. Geests; verlichtende, reinigende, vertroostende, blinkende en welriekende; waar mede de Opperste Wysheid hen niet alleen zalft, maar ook hunne schatkameren vervult; gerechtigheid, vrede en blydschap door den H. Geest: welke gerechtigheid van Christus, door het gelove aangenomen, zy aan den Vader, als dien groten Schuldheere, ter betaling geven; en by het overige leven; dewyl de Vader met zynen Zoone hen alle dingen schenkt.

Maar zo groot dit voorregt is, zo zeltzaam is het ook. Wierde deze vermeerdering van olie aan de weduwe geschonken, die niets met allen hadde, dan een kruike met olie: zo kan ook niemand op zulk een mildadige bezorginge van den Heere Jesus hoopen, tenzy hy reeds een beginsel van genade en leven door de Zalvinge van dien Heiligen hebbe ontfangen, en in waarheid een Christen zy geworden.

En zoude dit wel van u zelve durven denken, onbekeerde menschen, dat uwe eigene voorraad van vleeschelyke wysheid, gerechtigheid en kragt verteert ware, dat gy het liefste in de wereld waret afgestorven, en alles verloren haddet, om Christus en zynen Geest te gewinnen?

O neen! gy leeft nog by uwe eigene goederen, en zegt; ik ben ryk, en verrykt geworden en hebbe geens dings gebrek: gy wild uwen Schultheer betaalen met uwe pligten en dezelve Hem zo dier aanrekenen, als gy

Jef. 58: 3. kond: gy eischt strengelyk allen uwen arbeid: mogelyk zo veel te ongenecesselyker, om datge meer of min oli in

Matth. 25: 3-8. uwe lampen hebt, door een algemeene verlichtinge, schoon de kruik des herten van ware genade ontbloot zy.

Maar hoe wil het gaan, als de groote Schuldheer eens komen zal, om effen rekening met u te houden? Wiens Gerechtigheid niet anders kan worden voldaan, dan door

een

een volmaakte gehoorzaamheid en lyden? Dan zult gy bevonden worden tien duizend talent ponden schuldig te zyn, daarge niets hebt om te betalen. O! hoe vreeze ik! datge dan aan de naafte dienstbaarheid en de pynigers zult worden overgegeeven; tot datge betaalt zult hebben alles wat gy schuldig zyt: maar zonder ooit efsen rekening te vinden. Matt. 18: 23-34.

Ach! datge hier over nog innig ontroert en verlegen wierdet; en door een leeringe van boven geheel aan u zelve ontdekt, als elendig, jammerlyk, arm, blind en naakt, agt gavet op Jesus raad, om alles te verkopen door de zelfs verlocheninge; en van Hem te koopen goud, witte kleederen en oogen zalve! Matt. 13:46. Op. 3:17,18.

Maar deze stoffe raakt eigentlyk het overblyffel naar de verkiezing der genade, in Jesus leerschole onderwezen, die arme van geeste, treurige en zagtmoedige; die hongerige en dorstige naar de geregtigheid en die reine van herte; die niets goeds in zig bevinden, dan 't geen de vrye genade hen gegeven heeft, *een flesje met geestelyke olie*, door de geestelyke Zalvinge aan hen geelchonken, toen door zyne vernieuwende genade een beginfel des geestelyken levens hen ingewrogt wierde. Matt. 5: 2-10.

Lieve! hoe komt het dog, dat gy doorgaans zo klagende, treurig en neerslagtig zyt, en zo weinig van de hertsterkende kragt der geestelyke olie bevind en uitgeeft? Hoe zytge zo mager en als doode in vettigheden? Jef. 59: 10. met Kantt.

't Is waar, datge u zoudet kunnen beroepen op des HEEREN vrymagtige genadebedelinge; Die als Opperheer regt heeft om een ieder zo veel te schenken als het Hem behaagd, en aan niemandiet schuldig is: want wie heeft Hem eerst gegeeven, dat het hem weder zoude vergolden worden? Rom. 11: 35. met Kantt.

Maar haperde het ook aan u zelve? Hebtge naar Jesus woord geluisterd en de deur van uwe binnenkamer gesloten, om Hem in 't verborgen raad te vragen in het

woord en het gebed? Waren uwe vaten ledig van u zelve en het schepsel, en ruim opgedaan voor den HEERE?

Matt. 15: 22-28. Hebt gy tot Hem geroepen met ernst en aanhoudinge, en Hem als gemaand om zynen Geest, uw gelove men-
Joh. 14-16. gelende met de beloften van Hem gedaan?

Het een of ander zal u ligtelyk ontbroken hebben; en dan is het geen wonder, dat gy niet meer ontfangt:

Owen want die oli staat stille, dat ik zo spreek, wanneer
gem. met het hert niet ledig, ootmoedig nog gelovig is: naar de
God p. 277, mate des geloofs ontfangt men de oliën in den gewo-
278. nen weg der Goddelyke bedeelinge.

Was het egter uw hertelyke wensch, om een meerder mate van den Trooster, dien Geest der waarheid, te ontfangen. 1. Erkend met een ootmoedige dankbaarheid het goede, datge nog van Hem bezit: de minste drop olie is een onwaarddeerbaar goed en verplicht de ziele tot een nederige erkentenis. 2. Schaamd u voor Hem, dat gy zo nauwe zyt in uwe ingewanden, daar Hy zo ruim is in mildadige ontfermingen: waarlyk dit is een van de grootste zonden der gelovige, dat zy geen meer gebruik maken van Christus groten overvloed, Die mildelyk geeft en niet verwyt: die oli ontbreekt niet, voor dat de vaten ontbreken. 3. Komt dan met uwe ledige vaten en maakt 'er niet weinige te hebben; toont Hem wat wysheid, vrede en sterkte u ontbreken, en datge van gebrek zult moeten quynen en sterven, zo gy gene vervulling ontfangt. 4. Maar naderd ook met vrymoedigheid; om uit zyne volheid genade voor genade te nemen; en vervult uwen mond met pleitredenen: dat Hy het immer weet, dat het beginsel van des HEEREN vreeze in u is; datge in zyne leerfchole en in zynen dienst zyt overgegaan; dat Hy immers alle zyne dienaars wel onthaald, en niemand van gebrek laat sterven; dat Hy weet, wat maakfel gy zyt, en gedenke dat gy stof zyt: datge buiten zyne hulpe en den onderstand zyns Geests in

in gevaar zyt, om weder aan Satan, zonde en wereld dienstbaar te worden: ja dat zyn Naam, eer en dienst 'er belang by heeft, om u te redden en te verzorgen. 5. Egter ook met een stille onderwerpinge aan zyne vrymagtige bedeeleing, uitziende en wagtende op den HEE-RE in een gelovige waarneming van uwen pligt.

Wordge verwaardigd met een ruimere mate van geestelyke olie: Komt dan andermaal tot den Meerderen dan Eliza, en maakt het aan Hem bekend met verwondering en dankbaarheid voor zyne mildadigheid: tefens om Hem raad te vragen, en zynen wille te beproeven, hoe gy u met die genaden te gedragen hebt, om zyne zegeningen niet in uwe wellusten doortebrenge.

Jac. 4: 3.

Die zal u vermanen door zyn woord en Geest, om *uwen Schuldheere te betalen en by het overige te leven.* Neemt dit ernstig ter herte.

Voor eerst en vooral: *geeft een iegelyk dat gy schuldig zyt*, in onderscheidene betrekkingen. 1. Geeft Gode, dat Godes is, in een geheele vernieuwde opdracht van u zelve en al het uwe aan dien groten Schuldheere; niet ter betaling aan zyne gerechtigheid, dat heeft de Borge volmaakt voor u verrigt; maar tot een levende, heilige en Gode welbehagende offerhande: zeggende met David: *het is alles van U, en wy geven het U uit uwe hand.* 2. Maar geeft ook den Keizer dat des Keizers is; schatting, dien gy schatting; vreeze, dien gy vreeze; en eere, dien gy eere schuldig zyt: om in alles sfipt de regelen van gerechtigheid waar te nemen, volgens den eich van de zaligmakende genade. 3. Betaalt aan een ieder van uwe naasten den schuldigen liefdepligt, om hunne belangens, geestelyke en lichchamelyke, te bevorderen, en aan allen wel te doen, maar meest aan de huisgenooten des geloofs; gelyk de gemeenschap der heiligen inbrengt. 4. Vooral aan de arme weduwen en weezen van de godvreezende: want *de zuivere en onbe-*

Rom. 13: 7.

Matt. 22:

21.

Rom. 12: 1.

1 Chron.

29: 14.

Rom. 13: 7.

Tit. 2:

11, 12.

Gal. 6: 10.

vlekte godsdienst voor God en den Vader is deze; weezen en weduwen te bezoeken in hare verdrukkingen; en zig zel-

Jac. 1: 27. *ve onbesmet te bewaren van de wereld. 5. Zonder deze liefde-oefeninge staat de oli stil; want deze is de eigenschap van de genade, als zy niet geoefend word, neemtze af; maar door een geestelyke oefeninge waft zy aan en vermenigvuldigd.*

Leeft dan ook by het overige: 1. Zorgvuldig, om die oli nauwkeurig te bewaaren in een kruike van een rein
 1 Theff. 4: 4. *herte en lichchaam! o! die oli is zo teder en verliest haast hare kragt en geur in bezoedelde flessen. Dewyl wy dan deze beloften hebben, geliefde, laten we ons zelve reinigen van alle besmettingen des vleeschens en des geests; vol-*
 2 Kor. 7: 1. *eindigende de heiligmaking in de vreeze Gods. 2. Dat vol is, zettet weg, en legt een schat van bevindingen op; om 'er op te teeren in dagen van tegenspoed. 3. Voor het overige, verquikt u in de mildadigheid van uwen Heere, met vergenoeginge en blydschap over 't geen Hy u schenkt, en in de oefeninge van alle zodanige deugden, waar door de geestelyke oli haren geur verspreid; om aan u zelve, aan uw huis en geslagte nuttig en aan de buuren welriekende te zyn.*

Neemt dit nog mede tot uwe vertroosting. 1. de HEERE zorgt voor u, meer dan gy voor u zelve kond
 Luc. 7: *zorgen. 2. Uwe schulden, die veele waren, zyn u*
 46, 47. *vergeeven; en dit is 'er het bewys van, zo gy veel lief hebt en Jesus voeten en leden zalfte. 3. Zyne genadegiften zyn onberouwelyk en de Geest zal in u blyven. De oli mag eens een weinig stil staan, maar zal nooit geheel verteeren: want de genade des Heeren Jesus Christus, en de liefde Gods, en de gemeenschap des H. Geests zal met u zyn. Amen.*